

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри правового
регулювання економіки
Протокол № 1 від 1.09.2025 р.

ПОГОДЖЕНО

Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань	D Бізнес, адміністрування та право
Спеціальність	D8 Право
Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Освітня програма	Право

Статус дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська

Розробник :
к.е.н, доцент

Світлана КАРЛІНСЬКА

Завідувач кафедри
правового регулювання
економіки

Юрій ШИНКАРЬОВ

Гарант програми

Олександр ЛИСЯК

Харків
2025

ВСТУП

Навчальної дисципліни «Міжнародне приватне право» є обов'язковою освітньою компонентою підготовки за освітньою програмою «Право» першого (бакалаврського) рівня. Навчальна дисципліна спрямована на розкриття значення міжнародного приватного права у належному правовому урегулюванні ситуації, коли відносини суб'єктів приватного права пов'язані з одним або кількома правопорядками, іншими, ніж український правопорядок. Здобувачі опанують предмет, метод, функції міжнародного приватного права, джерела правового регулювання міжнародного приватного права, поняття, правову природу, структуру колізійної норми, загальні засади правозастосування в міжнародному приватному праві, загальну характеристику суб'єктів у міжнародному приватному праві, загальні положення речового та зобов'язального права у міжнародному приватному праві, правове регулювання іноземних інвестицій в Україні, загальну характеристику права інтелектуальної власності в міжнародному приватному праві, правову природу спадкових, сімейних та трудових відносин у міжнародному приватному праві, основні засади міжнародного цивільного процесу, юридичну природу міжнародного комерційного арбітражу.

На сучасному етапі важливим аспектом підготовки кваліфікованого фахівця в будь-якій сфері залишається фундаментальна підготовка в галузі правових знань. Забезпечення правового захисту населення та надання можливості отримання необхідного рівня обізнаності в галузі права є однією з найважливіших функцій держави. Враховуючи особливості майбутньої діяльності юристів, надання їм необхідного обсягу знань в окремих галузях права є необхідним. Неможливо забезпечити повну кваліфіковану підготовку спеціаліста в галузі права без вивчення основних положень правового регулювання приватноправових відносин, ускладнених іноземним елементом.

Сучасний період розвитку нашої країни характеризується перш за все динамікою та розвитком міжнародних зв'язків та зовнішньоекономічних відносин. Крім того, актуальним на сьогодні виявляється питання євроінтеграції України та відповідне удосконалення законодавства України шляхом приведення його у

відповідність до вимог Європейського Союзу. Наявність знань та умінь в питаннях аналізу та практичного використання положень національного законодавства України та міжнародного законодавства є актуальною та необхідною для громадян. Під сферу вивчення навчальної дисципліни "Міжнародне приватне право" підпадають приватноправові відносини ускладнені іноземним елементом до якого відносяться суб'єкт правовідносин (іноземець), об'єкт правовідносин та юридичний факт. На сьогодні майже кожен може стати учасником таких правовідносин, тому особливого значення набуває наявність гідних знань в цій сфері.

Навчальна дисципліна "Міжнародне приватне право" займає важливе місце серед інших юридичних наук. Вона здійснює свою діяльність у взаємодії з іншими юридичними галузями. Відповідно до цього, вона є нерозривно пов'язаною з цивільним правом. Важливу роль в регулюванні цивільно-правових відносин ускладнених іноземним елементом відіграє Закон України «Про міжнародне приватне право» .

Навчальна дисципліна «Міжнародне приватне право», надає можливість поглиблено оволодіти знаннями щодо: особливостей правового регулювання правовідносин з іноземним елементом; правового становища фізичних та юридичних осіб, а також держави у міжнародному приватному праві; особливостей права власності, ускладненого іноземним елементом; порядком регулювання договірних та позадоговірних зобов'язань, ускладнених іноземним елементом тощо.

Основним матеріалом для формування комплексу систематизованих знань, навичок і умінь здобувачів слугує законодавство, яке нараховує значну кількість нормативно-правових актів, що є відноситься до міжнародних актів та внутрішнього законодавства країн. Крім цього, увага приділяється вивченню нормативно-правових актів, цивільного, господарського, договірної, трудового та інших галузей права, положення яких також використовуються для регулювання певних відносин за участю іноземного елементу.

Вивчення навчальної дисципліни «Міжнародне приватне право» у закладах вищої освіти відповідного спрямування має важливе значення в загальній системі підготовки майбутніх спеціалістів. Цей предмет сприяє розвитку загальної правової

культури, дає глибокі знання щодо регулювання відносин, ускладнених іноземним елементом.

Дисципліна «Міжнародне приватне право» є однією з фундаментальних навчальних дисциплін, що вивчаються здобувачами юридичних факультетів. Всебічне і глибоке вивчення курсу «Міжнародне приватне право» є необхідною умовою отримання вищої освіти, сприяє формуванню аналітичного мислення, чіткому аналізу основних правових відносин та правильного застосування правових норм.

Актуальність вивчення навчальної дисципліни базується на вивченні особливостей проблем міжнародного приватного права, адже сьогодні жоден правник незалежно від того, чи займається приватною практикою, чи працює на державній або дипломатичній службі, у міжнародній організації чи неурядовому секторі, не може обійтись без ґрунтовних знань міжнародного приватного права.

У процесі вивчення дисципліни, здобувачі освіти мають можливість поглиблено оволодіти знаннями щодо: формування системи теоретичних знань щодо сучасних концепцій міжнародного приватного права, його місця та ролі в правовій системі та розуміння перспектив розвитку міжнародного приватного права в умовах інформаційного суспільства та глобалізації економіки; засвоєння основних підходів і засобів визначення належного до застосування права у приватних відносинах з іноземним елементом: розуміння умов застосування іноземного права в Україні та підстав для відмови у його застосуванні; засвоєння науково-теоретичних підходів, практичних методів, прийомів професійної діяльності у застосуванні міжнародного приватного права в Україні та за кордоном; оволодіння навичками правової кваліфікації ситуацій у справах з іноземним елементом та вмінням складати правові висновки, заяви, позови, та відзивки на позови, скарги, звернення, договори та інші правореалізаційні акти відповідно до правил юридичної техніки, із застосуванням інноваційних технологій та стандартів інформаційної безпеки..

Всебічне і глибоке вивчення навчального курсу є сприяє формуванню аналітичного мислення, чіткому аналізу основних правових відносин та правильного застосування правових норм.

Метою дисципліни є підготовка майбутніх фахівців у галузі міжнародного приватного права що покликане дати здобувачам знання, які дозволять їм усвідомити зміст суспільних відносин, які регулюють норми міжнародного приватного права, сформувати навички 4 аналітичної роботи з нормативними та інструктивними документами, задля самостійного вирішення завдань у сфері регулювання правовідносин, ускладнених іноземним елементом.

Головні завдання навчальної дисципліни полягають у розумінні розумінні основних понять та категорій міжнародного приватного права, формуванні у здобувачів системи знань, вмінь, необхідних для реалізації, охорони та захисту прав у сфері міжнародного приватного права, формуванні практичних навичок щодо регулювання колізійних проблем, ускладнених іноземним елементом.

Предметом навчальної дисципліни – є теоретичні, законодавчі та практичні положення щодо правового регулювання приватноправових відносин, ускладнених іноземним елементом.

Об'єктом навчальної дисципліни є нормативно правові акти, інші джерела права, що стосуються цієї сфери.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
PH2	ЗК1, ЗК2, ЗК3, ЗК7, СК4, СК5, СК6, СК8, СК9, СК10, СК12, СК13
PH5	ЗК1, ЗК2, ЗК3, СК4, СК5, СК6, СК9, СК10, СК12, СК13
PH8	ЗК1, ЗК3; СК4, СК5, СК6, СК8, СК9, СК10, СК12, СК13, СК14
PH13	ЗК1,ЗК2, ЗК9, СК4, СК5, СК6, СК8, СК12
PH20	ЗК1, ЗК3, ЗК4, ЗК7, СК4, СК5, СК6, СК7, СК8, СК12, СК13

PH 2. Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини

PH 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

PH 8. Застосовувати інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.

PH13. знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

PH20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях..

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК9. Здатність працювати в команді.

СК4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини.

СК5. Здатність застосовувати норми та інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.

СК6. Здатність здійснювати порівняльний аналіз окремих правових інститутів права Європейського Союзу та Ради Європи і правової системи України.

СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.

СК9. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.

СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.

СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

СК14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Загальна частина міжнародного приватного права.

Тема 1. Загальні положення міжнародного приватного права та джерела міжнародного приватного права

Місце міжнародного приватного права в системі права. Значення міжнародного приватного права для гармонізації зовнішньоекономічних зв'язків. Поняття та предмет правового регулювання міжнародного приватного права. Поняття міжнародного права. Місце міжнародного приватного права в правовій системі. Принципи та функції міжнародного приватного права. Предмет міжнародного приватного права. Приватні відносини міжнародного характеру. Поняття та види іноземного елемента у відносинах цивільноправового характеру. Методи правового регулювання міжнародного приватного права. Колізійно-правовий і матеріально-правовий способи регулювання правовідносин, ускладнених іноземним елементом. Загальна характеристика джерел міжнародного приватного права, їх види. Міжнародні договори як джерело міжнародного приватного права. Внутрішнє законодавство країн як джерело міжнародного приватного права. Правові звичаї: поняття, та роль в регулюванні правовідносин з іноземним елементом. Судова та арбітражна практика як джерело міжнародного приватного права. Правова доктрина. Концепція *Lex mercatoria*.

Тема 2. Загальні засади правозастосування в міжнародному приватному праві.

Поняття та структура колізійної норми. Види колізійних норм. Кваліфікація колізійної норми. Основні формули прикріплення. Зворотнє відсилання та відсилання до права третьої країни. Обхід закону. Застереження про публічний порядок. Імперативні норми в міжнародному приватному праві. Взаємність та реторсія.

Тема 3. Правове становище фізичних осіб та юридичних осіб в міжнародному приватному праві.

Особистий закон фізичної особи. Колізійні питання правосуб'єктності фізичних осіб в міжнародному приватному праві. Цивільна правосуб'єктність фізичних осіб. Національний режим: колізійні питання дієздатності. Правовий статус іноземця за законодавством України. Правовий статус іноземців та осіб без громадянства в Україні. Визначення понять "іноземець" та "громадянин" за законодавством України. Правовий статус апатрида та біпатрида в міжнародних приватних відносинах. Правовий статус біженців, біпатридів, деяких інших осіб. Визнання особи безвісно відсутньою та визнання особи померлою у міжнародному приватному праві. Правовий статус біженців та деяких інших осіб. Правовий статус громадянина України за кордоном. Основні теорії встановлення правового статусу юридичних осіб. Поняття національності юридичної особи. Основні критерії визначення державної приналежності юридичних осіб. Доктрини (теорії) інкорпорації, осілості, центру експлуатації, контролю. Закон національності юридичної особи. Цивільна правосуб'єктність іноземних юридичних осіб за законодавством України. Особистий закон іноземної організації яка не має статусу юридичної особи відповідно до положень іноземного права. Правове становище іноземних юридичних осіб в Україні. Іноземні юридичні особи в Україні, правовий режим їх діяльності. Юридичні особи України з іноземними інвестиціями. Особливості встановлення правового статусу представництв. Особливості правового положення представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності, а також постійних представництв нерезидентів на території України.

Тема 4. Держава як суб'єкт міжнародного приватного права

Загальна характеристика держави як суб'єкта міжнародного приватного права. Особливості правового статусу держави у міжнародних цивільних правовідносинах. Поняття та види імунітету держави. Поняття та види імунітету держави у міжнародному приватному праві. Майновий імунітет держави. Правове регулювання обмежень імунітету держави в міжнародних приватноправових відносинах. Законодавство і судова практика зарубіжних країн відносно застосування принципу імунітету держави. Правовий статус України як учасника міжнародних приватноправових відносин. Міжнародне законодавство та законодавство України стосовно можливості відмови держави від імунітету.

Змістовий модуль 2. Особлива частина міжнародного приватного права

Тема 5. Право власності в міжнародному приватному праві.

Особливості правового регулювання відносин власності в міжнародному приватному праві. Право власності на окремі види майна. Майно, яке не може знаходитись у власності громадян, громадських об'єднань, міжнародних організацій, юридичних осіб інших держав на території України. Нормативно-правове регулювання відносин власності в міжнародному приватному праві. Угоди про взаємне визнання прав та регулювання відносин власності. Загальні правила встановлення правового режиму власності в міжнародному приватному праві. Особливості майнових прав іноземних суб'єктів господарської діяльності в Україні. Колізійні питання власності і вирішення їх за законодавством України, інших країн та відповідно до міжнародних договорів. Правовий режим власності держави Україна, українських громадян і юридичних осіб за кордоном. Підстави виникнення права власності. Примусове припинення права власності. Експропріація. Порядок встановлення правового режиму речі, яка знаходиться в дорозі. Правовий статус речі в дорозі. Правовий режим іноземних інвестицій як об'єкту права власності. Правовий статус іноземних інвестицій як об'єкту права власності.

Тема 6. Договір в міжнародному приватному праві. Договір міжнародної купівлі-продажу товарів

Загальні положення про договір в міжнародному приватному праві. Загальні положення договірного права в міжнародних відносинах. Поняття та особливості зовнішньоекономічного договору (контракту). Поняття та особливості зовнішньоекономічного договору (контракту). Колізійні питання договірних зобов'язань. Сфера дії права, що застосовується до договору. Колізійні питання договірних зобов'язань. Закон, що застосовується до форми договору. Застосування права з питань змісту контракту. Вибір права за погодженням сторін договору. Момент укладання та розірвання договору в міжнародному приватному праві. Право, що застосовується до договору за відсутності погодження сторін про вибір права. Випадки застосування імперативних колізійних прив'язок. Автономія волі сторін в договірних відносинах. Вимоги чинного законодавства України стосовно форми, змісту і порядку укладання зовнішньоекономічних договорів (контрактів).

Поняття та сутність договору міжнародної купівлі-продажу товарів. Поняття та загальна характеристика договору міжнародної купівлі продажу товарів. Нормативно-правове регулювання договору міжнародної купівлі-продажу товарів. Уніфікація матеріальноправових норм у сфері міжнародної купівлі продажу товарів. Порядок укладання, зміни та припинення договору міжнародної купівлі-продажу товарів. Укладання договору міжнародної купівлі-продажу товарів. Визначення моменту, з настанням якого договір вважається укладеним. Зобов'язання продавця. Засоби правового захисту у випадку порушення договору продавцем. Зобов'язання покупця. Засоби правового захисту у випадку порушення договору покупцем. Відповідальність сторін за договором міжнародної купівлі продажу товарів. Правила переходу ризику у зв'язку з втратою чи пошкодженням товару. Вирішення питання про перехід права власності відповідно до норм застосовного права. Розірвання договору. Порядок вирішення спорів за договором міжнародної купівлі продажу товарів. Загальна характеристика угод СОТ щодо міжнародної торгівлі.

Тема 7. Особливості договорів міжнародного перевезення вантажів, пасажирів та їх багажу

Поняття та види міжнародних перевезень. Правові підстави їх здійснення. Поняття та види міжнародних перевезень і правові підстави їх здійснення. Загальна характеристика джерел права, що регулюють міжнародні перевезення. Уніфікація правил міжнародних перевезень та основні транспортні конвенції. Міжнародно-правове регулювання залізничних перевезень. Міжнародні залізничні перевезення. Приєднання України до Конвенції про міжнародні залізничні перевезення (КОТІФ) – Закон України від 05.06.2003 р. Відповідальність сторін за договором перевезення вантажу, пасажера і багажу. Міжнародноправове регулювання автомобільних перевезень. Міжнародні автомобільні перевезення. Відповідальність сторін за договором. Обмеження відповідальності перевізника. Міжнародноправове регулювання повітряних перевезень. Міжнародні повітряні перевезення. Відповідальність перевізника за збереження вантажу, життя і здоров'я пасажирів. Межі відповідальності. Міжнародно-правове регулювання морських перевезень. Міжнародні морські перевезення. Колізії законів у галузі торговельного мореплавства. Застосування права до відносин за договорами морського перевезення вантажів, фрахтування судна на термін, фрахтування судна без екіпажу, лізингу, буксирування, морського страхування, а також за договорами морського перевезення пасажера і морського круїзу.

Тема 8. Зобов'язання внаслідок завдання шкоди в міжнародному приватному праві

Підстави та види зобов'язань внаслідок завдання шкоди у міжнародному приватному праві. Деліктні зобов'язання з іноземним елементом. Колізії законів, що регулюють зобов'язання внаслідок завдання шкоди. Колізійні питання деліктних зобов'язань в українському законодавстві. Закон, що застосовується до зобов'язань внаслідок завдання шкоди. Питання про можливість вибору сторонами зобов'язання застосовуваного права. Нормативно-правове регулювання деліктної відповідальності. Міжнародні договори стосовно деліктної відповідальності. Питання деліктних зобов'язань у договорах про правову допомогу. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я, або смертю. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або

смертю. Підстави звільнення від відповідальності. Загальна характеристика підстав звільнення від відповідальності в деліктних відносинах. Обмеження відповідальності в окремих деліктних правовідносинах. Обмеження відповідальності в окремих деліктних правовідносинах з іноземним елементом (за ядерну шкоду, за шкоду від забруднення нафтою, у сфері космічної діяльності тощо).

Тема 9. Колізійне регулювання трудових відносин в міжнародному приватному праві та шлюбно-сімейні та спадкові відносини в міжнародному приватному праві

Трудові відносини з іноземним елементом та джерела їх правового регулювання. Міжнародно-правове регулювання праці. Колізійні проблеми трудових відносин з іноземним елементом. Право, що застосовується до трудового договору. Працевлаштування іноземців. Праця громадян України за кордоном. Відшкодування шкоди працівникові за міжнародними договорами України з питань трудової діяльності та соціального забезпечення працівників. Порядок розв'язання трудових спорів в міжнародному приватному праві. Судовий розгляд справ, що впливають з трудових відносин в міжнародному приватному праві.

Особливості регулювання шлюбно-сімейних відносин з іноземним елементом. Колізійне регулювання укладення та розірвання шлюб в міжнародному приватному праві. Майнові відносини подружжя в міжнародному приватному праві. Аліментні зобов'язання в міжнародному приватному праві. Міжнародне усиновлення дітей.

Міжнародно-правове регулювання спадкових відносин. Спадкові права іноземців в Україні. Спадкові права українців за кордоном. Поняття та правовий режим відумерлої спадщини в міжнародному приватному праві.

Перелік практичних (семінарських) занять / завдань за навчальною дисципліною наведено в табл. 2

Таблиця 2

Перелік практичних (семінарських) та завдань

Назва теми	Зміст
Тема 1. Завдання 1.	Визначати місце міжнародного приватного права в системі права. Визначати значення міжнародного приватного права, поняття та предмет правового регулювання міжнародного приватного права, поняття міжнародного права. Знати загальну характеристику джерел міжнародного приватного права, їх види.
Тема 2.Завдання 2.	Визначати поняття та структура колізійної норми, види колізійних норм. Знати основні формули прикріплення.
Тема 3. Завдання 3.	Визначати особистий закон фізичної особи. Знати колізійні питання правосуб'єктності фізичних осіб в міжнародному приватному праві, цивільну правосуб'єктність фізичних осіб, правовий статус іноземців та осіб без громадянства, та правовий статус громадянина України за кордоном. Знати поняття національності юридичної особи, основні критерії визначення державної приналежності юридичних осіб, доктрини (теорії) інкорпорації, осілості, центру експлуатації, контролю.
Тема 4. Завдання 4.	Знати характеристику держави як суб'єкта міжнародного приватного права. Визначати особливості правового статусу держави у міжнародних цивільних правовідносинах, поняття та види імунітету держави, поняття та види імунітету держави у міжнародному приватному праві.
Тема 5. Завдання 5.	Знати особливості правового регулювання відносин власності в міжнародному приватному праві, особливості майнових прав іноземних суб'єктів господарської діяльності в Україні та колізійні питання власності і вирішення їх за законодавством України, інших країн та відповідно до міжнародних договорів.
Тема 6. Завдання 6.	Знати загальні положення договірного права в міжнародних відносинах. Визначати поняття та особливості

	<p>зовнішньоекономічного договору (контракту), колізійні питання договірних зобов'язань, сферу дії права, що застосовується до договору. Знати вимоги чинного законодавства України стосовно форми, змісту і порядку укладання зовнішньоекономічних договорів (контрактів). Знати поняття та сутність договору міжнародної купівлі-продажу товарів, поняття та загальна характеристика договору міжнародної купівлі продажу товарів, нормативно-правове регулювання договору міжнародної купівлі-продажу товарів. Визначати момент, з настанням якого договір вважається укладеним, зобов'язання продавця, засоби правового захисту у випадку порушення договору продавцем, зобов'язання покупця тощо</p>
<p>Тема 7. Завдання 7.</p>	<p>Визначати поняття та види міжнародних перевезень і правові підстави їх здійснення. Знати загальну характеристику джерел права, що регулюють міжнародні перевезення, уніфікація правил міжнародних перевезень та основні транспортні конвенції, міжнародно-правове регулювання залізничних перевезень, міжнародні автомобільні перевезення, міжнародні повітряні перевезення, міжнародні морські перевезення.</p>
<p>Тема 8. Завдання 8.</p>	<p>Знати підстави та види зобов'язань внаслідок завдання шкоди у міжнародному приватному праві, деліктні зобов'язання з іноземним елементом, колізії законів, що регулюють зобов'язання внаслідок завдання шкоди, колізійні питання деліктних зобов'язань в українському законодавстві.</p>
<p>Тема 9. Завдання 9.</p>	<p>Знати особливості міжнародно-правового регулювання праці, колізійні проблеми трудових відносин з іноземним елементом, право, що застосовується до трудового договору та порядок розв'язання трудових спорів в міжнародному приватному праві. Знати особливості регулювання шлюбно-сімейних</p>

	відносин з іноземним елементом та колізійне регулювання укладення та розірвання шлюб в міжнародному приватному праві. Визначати колізії спадкування в міжнародному приватному праві, міжнародно-правове регулювання спадкових відносин
--	--

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3

Таблиця 3

Перелік самостійної роботи

Назва теми	Зміст
Тема 1: Завдання 1	Вивчення лекційного матеріалу.
Тема 2. Завдання 2.	Опрацювання завдання (ситуативне завдання 1)
Тема 3. Завдання 3.	Виконання домашнього завдання (ситуативне завдання 2)
Тема 4: Завдання 4.	Підготовка до написання контрольної роботи
Тема 5, Завдання 5.	Написання есе
Тема 6. Завдання 6.	Опрацювання завдання (ситуативне завдання 3)
Тема 7. Завдання 7.	Виконання індивідуального завдання
Тема 8. Завдання 8.	Виконання домашнього завдання (ситуативне завдання 4)
Тема 9. Завдання 9.	Підготовка до написання контрольної роботи

Кількість годин лекційних, практичних (семінарських) занять та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як:

Словесні (лекція (Тема1-9), проблемна лекція (Тема 4-9), лекція-провокація (Тема 6)

Наочні (візуалізація (Тема 1-9).

Практичні (практична робота (Тема 1-9), есе (Тема 5), кейс-метод (Тема 2, 3, 6, 8), індивідуальне завдання (7).

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів:

- для дисциплін з формою семестрового контролю екзамен (іспит): максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє здобувачу вищої освіти скласти екзамен (іспит) – 35 балів.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти.

Семестровий контроль проводиться у формах семестрового екзамену (іспиту). Складання семестрового екзамену (іспиту) здійснюється під час екзаменаційної сесії.

Максимальна сума балів, яку може отримати здобувач вищої освіти під час екзамену (іспиту) - 40 балів. Мінімальна сума, за якою екзамен (іспит) вважається складеним - 25 балів.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається:

- для дисциплін з формою семестрового контролю екзамен (іспит) - сумуванням балів за поточний та підсумковий контроль.

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні контрольні заходи:

Поточний контроль: 4 ситуаційних завдань (по 5 балів за кожне, загалом 20 балів), письмові контрольні роботи (20 балів), індивідуальне завдання (10), написання есе (10 балів).

Семестровий контроль: Екзамен (40 балів).

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

Приклад екзаменаційного білета та критерії оцінювання для навчальної дисципліни з формою семестрового контролю екзамен (іспит)).

**ПРИКЛАД ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ
МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО**

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Освітній рівень: перший (бакалаврський)

Спеціальність D8 «Право»

Освітня програма «Право»

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1.

I. ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА

ТЕСТИ:

Максимальна кількість балів за виконання цього завдання 15 балів.

1. Особистим законом юридичної особи в нашій державі є право держави:

1. у якій юридична особа здійснює основну діяльність;
2. згідно якого складено установчі документи юридичної особи;
3. у якій юридична особа зареєстрована або іншим чином створена згідно з правом цієї держави;
4. у якій знаходиться виконавчий орган управління юридичної особи..

2. До приватно-правових відносин з іноземним елементом за участю держави та юридичних осіб публічного права застосовуються:

1. правила Закону України «Про міжнародне приватне право» на загальних підставах, якщо інше не передбачено законом;
2. положення Господарського кодексу України;
3. положення міжнародних договорів України;
4. правила Закону України «Про міжнародне приватне право» в субсидіарному порядку

3. Джерела міжнародного приватного права це:

1. форми, які відображають його правові норми;
2. сукупність нормативно-правових актів, в яких містяться норми міжнародного приватного права;
3. окремі види нормативно-правових актів, звичаїв та договорів, в яких містяться норми міжнародного приватного права;
4. національне законодавство, яке містить в собі норми міжнародного приватного права;
5. сукупність як нормативно-правових актів, так і міжнародних договорів, в яких містяться норми міжнародного приватного права.

4. Судова та арбітражна практика в Україні:

1. визнається джерелом міжнародного приватного права;
2. не визнається джерелом міжнародного приватного права;
3. визнається джерелом міжнародного приватного права у деяких випадках;
4. визнається джерелом міжнародного приватного права у випадках, передбачених законом;
5. не визнається джерелом міжнародного приватного права, крім випадків, передбачених законом.

5. Відповідно до Закону України «Про міжнародне приватне право»:

1. Якщо міжнародним договором України передбачено інші правила, ніж встановлені цим Законом, застосовуються правила цього міжнародного договору, якщо інше не впливає із суті відносин.
2. Якщо міжнародним договором України передбачено інші правила, ніж встановлені цим Законом, застосовуються правила цього міжнародного договору.
3. Якщо міжнародним договором України передбачено інші правила, ніж встановлені цим Законом, застосовуються правила, встановлені законом.
4. Якщо міжнародним договором України передбачено інші правила, ніж встановлені цим Законом, застосовуються правила цього міжнародного договору, якщо інше не встановлено законом.

5. Якщо міжнародним договором України передбачено інші правила, ніж встановлені цим Законом, застосовуються правила цього міжнародного договору, крім випадків передбачених цим Законом.

6. Об'єм колізійної норми вказує на:

1. відносини, до яких застосовується колізійна норма;
2. право держави, що підлягає застосуванню;
3. обсяг застосовуваного права;
4. види санкцій, що застосовуються до порушника приватноправових зобов'язань з іноземним елементом.

7. Колізійна норма:

1. безпосередньо регулює (визначає) права та обов'язки сторін приватноправового відношення з іноземним елементом;
2. визначає, право якої держави повинно бути застосоване до даного приватного відношення з іноземним елементом;
3. створює колізію між правом різних держав;
4. усуває колізію між правовими нормами однієї держави.

8. Відповідно до Закону України «Про міжнародне приватне право» особистим законом біженця вважається право держави:

1. громадянином якої він є;
2. у якій він має місце проживання;
3. у якій він має місце перебування;
4. у якій він займається основною діяльністю

9. Цивільна правоздатність та дієздатність юридичної особи, згідно положень Закону України «Про міжнародне приватне право», визначається:

1. законодавством України;
2. право держави, згідно якого складено установчі документи юридичної особи;
3. особистим законом юридичної особи;

4. особистим законом засновника юридичної особи

10. До приватно-правових відносин з іноземним елементом за участю держави та юридичних осіб публічного права застосовуються:

1. правила Закону України «Про міжнародне приватне право» на загальних підставах, якщо інше не передбачено законом;
2. положення Господарського кодексу України;
3. положення міжнародних договорів України;
4. правила Закону України «Про міжнародне приватне право» в субсидіарному порядку.

11. Особистий закон біпатрида за законодавством України визначається за:

1. правом держави місця його проживання;
2. правом держави, громадянином якої він є;
3. правом держави місця здійснення основної діяльності;
4. правом держави місця укладення шлюбу

12. Українське законодавство закріплює:

1. концепцію абсолютного імунітету держави;
2. концепцію функціонального імунітету держави;
3. одночасно концепцію абсолютного та функціонального імунітету держави, кожна із яких діє у своїй сфері.

13. Відповідно до Закону України «Про міжнародне приватне право» застосування права іноземної держави охоплює:

1. приватноправові норми цієї держави, які регулюють відповідні відносини;
2. усі норми права цієї держави, які регулюють відповідні відносини;
3. норми договірної права цієї держави;
4. норми спадкового права цієї держави.

14. Застосування права іноземної держави на засадах взаємності може бути встановлене:

1. приватноправовим договором;
2. законом України;
3. законом України або міжнародним договором;
4. законом іноземної держави

15. Відповідно до Закону України «Про міжнародне приватне право» при визначенні права, що підлягає застосуванню, суд чи інший орган керується тлумаченням норм і понять згідно з:

1. доктриною міжнародного приватного права;
2. правом тієї держави, до якої належить позивач;
3. правом України, якщо інше не передбачено законом. При цьому якщо норми і поняття, що потребують правової кваліфікації, не відомі праву України або відомі під іншою назвою або з іншим змістом і не можуть бути визначені шляхом тлумачення правом України, то при їх правовій кваліфікації також враховується право іноземної держави;
4. виключно правом України

II. ВІДКРИТЕ ПИТАННЯ:

Максимальна кількість балів за виконання цього завдання 10 балів.

Розкрити та охарактеризувати:

Співвідношення між колізійними нормами та нормами, які визначають дію законів у часі.

Вкажіть, які критерії щодо встановлення «особистого закону» фізичної особи застосовуються в міжнародному приватному праві?

III. ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ:

Максимальна кількість балів за виконання цього завдання 15 балів.

Громадянин Дорн, який має німецьку національність та проживав в Київській області, виїхав на постійне місце проживання до ФРН і отримав там статус

переселенця. В Україні у нього залишився будинок та гараж, і рухоме майно (автомашина та ін.). Щодо права власності на будинок виник спір між Дорном та його родичем, який також виїхав у ФРН. Відповідний позов до гр. Дорна був пред'явлений у німецькому суді.

Охарактеризуйте правовідносини. Надайте їм обґрунтовану юридичну оцінку.

Чи зберігається за Дорном право на зазначене майно, чи може він його продати, подарувати, заповісти?

Законодавство якої держави необхідно застосувати щодо правового режиму майна Дорна ?

Чим має керуватися німецький суд при вирішенні спору? Чи укладений міжнародний договір між Україною та Федеративною Республікою Німеччина, що регулює подібні питання?

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ РОБІТ

Екзаменаційний білет кваліфікаційного іспиту включає 15 тестів, два відкритих питання та одне практичне завдання. Кожне з завдань оцінюється певною кількістю балів, відповідно до рівня їх складності. Сумарна кількість балів складає 40 балів.

Тести.

Вірна відповідь на тестове питання оцінюється в 1 бали. Максимальна кількість балів – 15

Відкрите питання.

Максимальна оцінка завдання – 10 балів, із них:

10-9 балів передбачає високий рівень знань і навичок: відповідь повна, логічна з елементами самостійності; вдало використовується вивчений матеріал при наведенні прикладів; відповідь підкріплюється посиланнями на додаткову літературу.

8 -7 балів передбачає досить високий рівень знань і навичок: відповідь логічна, містить деякі неточності при формулюванні узагальнень, наведенні прикладів; наявні

труднощі при формулюванні узагальнюючих висновків, слабка знання додаткової літератури.

6-5 балів передбачає наявність знань лише основної літератури, здобувач відповідає по суті на питання і в загальній формі розбирається в матеріалі, але відповідь неповна і містить неточності, порушується послідовність викладання матеріалу, виникають труднощі, застосовуючи знання при наведенні прикладів.

4-3 передбачає неповні знання здобувача основної літератури; здобувач лише в загальній формі розбирається в матеріалі, відповідь неповна і неглибока; недосить правильні формулювання, порушується послідовність викладення матеріалу, виникають труднощі при наведенні прикладів.

2 - 1 балів ставиться, коли здобувач не знає значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки при формулюванні та висвітленні понять, на додаткові питання відповідає не по суті, робить велику кількість помилок при відповіді.

0 балів ставиться, коли здобувач не розкрив поставлені питання, не засвоїв матеріал в обсязі, достатньому для подальшого навчання.

Практичні завдання.

Практичне завдання – ситуаційне завдання (кейс) 1 шт.

Здобувачу надається життєва ситуація, а йому слід вирішити яку норму права і як саме слід застосовувати у цій ситуації.

Максимальна оцінка за виконання практичних завдань становить 15 балів, із них:

Максимальна оцінка завдання – 15 балів, із них:

12-15 балів передбачає високий рівень знань і навичок: відповідь повна, логічна з елементами самостійності; вдало використовується вивчений матеріал при наведенні прикладів; відповідь підкріплюється посиланнями на додаткову літературу.

9-11 балів передбачає досить високий рівень знань і навичок: відповідь логічна, містить деякі неточності при формулюванні узагальнень, наведенні прикладів; наявні труднощі при формулюванні узагальнюючих висновків, слабка знання додаткової літератури.

8-6 балів передбачає наявність знань лише основної літератури, здобувач відповідає по суті на питання і в загальній формі розбирається в матеріалі, але відповідь неповна і містить неточності, порушується послідовність викладання матеріалу, виникають труднощі, застосовуючи знання при наведенні прикладів.

5-4 передбачає неповні знання здобувача основної літератури; здобувач лише в загальній формі розбирається в матеріалі, відповідь неповна і неглибока; недосить правильні формулювання, порушується послідовність викладення матеріалу, виникають труднощі при наведенні прикладів.

3 - 1 балів ставиться, коли здобувач не знає значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки при формулюванні та висвітленні понять, на додаткові питання відповідає не по суті, робить велику кількість помилок при відповіді.

0 балів ставиться, коли здобувач не розкрив поставлені питання, не засвоїв матеріал в обсязі, достатньому для подальшого навчання..

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Міжнародне приватне право: підручник / [Є.М. Білоусов, І.М. Жуков, В.В. Комаров, І.В. Яковюк та ін.] ; за заг. ред. Є.М. Білоусова, І.В. Яковюк. Харків: Право, 2021. 408 с.

2. Міжнародне приватне право : навч. посібник / кол. авт. : д.ю.н., доц. К. Р. Резворович; к.ю.н., доц. М. П. Юніна; к.ю.н. М. М. Фролов та ін. ; за заг. ред. д.ю.н., доц. К. Р. Резворович. Дніпро : Дніпров. держ. ун-т внутр. справ, 2024. 92 с.

3. Про міжнародне приватне право: закон України від 23.06.2005 р. № 2709-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 32. – Ст. 422.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text>

4. Про міжнародний комерційний арбітраж: закон України від 24.02.1994 р. № 4002-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 25. – Ст.198.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12#Text>

5. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV// Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 44. – Ст. 356.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

6. Остапенко, О. Г. Конституційне право України [Електронний ресурс] : навч. посіб. / О. Г. Остапенко, В. В. Сергієнко; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. - Електрон. текстові дан. (2,56 МБ). - Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. - 259 с. : іл. - Загол. з титул. екрану. - Бібліогр.: с. 217-255.
<http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/25176>

Додаткова

7. Matvieieva A.V., Sushch O.P. Modern problems of international private law. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. №. 7. С. 132-134. URL: 25
http://www.lsej.org.ua/7_2022/28.pdf

8. Specific features of proving in disputes on recognizing persons as refugees: on the basis of case law of Ukrainian Supreme Court and the European Court of Human Rights / Vladyslav Teremetskyi, Olena Kalashnyk, Borys Grinchenko, Brusakova Oksana, Dzhafarova Maryna, Inha Kurych, Olena Sushch, Vitalii Topchii. Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues. Volume 24, Special Issue 1, 2021. 1-9 p. URL:
<https://www.abacademies.org/articles/specific-features-ofproving-in-disputes-on-recognizing-persons-as-refugees-on-the-basis-of-case-law-of-ukrainiansupreme-court-an-12342.html>

9. Конвенція ООН про позовну давність у міжнародній купівлі-продажу товарів документ від 14.06.1974 р. // Зібрання чинних міжнародних договорів України. – 2004 р. – № 4. – С. 520.

10. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 № 1618-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 40. – Ст.492.
11. Про громадянство України: закон України від 18.01.2001 р. № 2235-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 13. – Ст. 65.
12. Конвенція про правові відносини і правову допомогу у цивільних, сімейних та кримінальних справах від 22.01.1993 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/997_009/print1444315331426685.
13. Zhornokui Yu. M., Vahanova I. M., Soboliev O. V., Borysov I. V. Means of private investment of small and medium innovation entrepreneurship in the European Union. Financial and credit activity: problems of theory and practice. 2019. № 4. P. 145 - 151. <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/22903>
14. Карлінська С. І. Особливості цивільного судочинства у справах із «іноземним елементом» / С. І. Карлінська // Електронне наукове фахове видання «Юридичний науковий електронний журнал». – 2024. - № 2. - С. 106-109 <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/32358>
- 15: Міжнародне приватне право : методичні рекомендації до практичних завдань для студентів спеціальності 081 "Право" першого (бакалаврського) рівня / уклад. В. В. Сергієнко, О. П. Суц. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. – 66 с <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/25449>
16. Карлінська С. І. Деякі особливості здійснення представництва адвокатом у справах про відшкодування шкоди завданою військовою агресією рф / С. І. Карлінська // Права людини в період збройних конфліктів : Збірник матеріалів Міжнародної науково- практичної конференції. 31 жовтня 2025 р. – Одеса, 2025. – С. 66-68. <https://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/37917>
- 17: Карлінська С. Відшкодування шкоди завданої в результаті збройної агресії рф – дискусійне питання щодо предмета регулювання приватним чи публічним правом / С. Карлінська // Право та економіка України – шляхи розвитку : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, 27 листопада 2025 р. - Харків: Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця, 2025 – С. 161-167. <https://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/38393>

18. Карлінська С. І. Належні докази у справах про відшкодування матеріальної шкоди завданої військовою агресією рф – деякі загальні аспекти / Карлінська С. І. // Успіхи і досягнення у науці (Серія «Право», Серія «Освіта», Серія «Управління та адміністрування», Серія «Соціальні та поведінкові науки») : журнал. - 2025. - № 12(22). - С. 210-227. <https://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/38453>

Інформаційні ресурси

19. Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua>.

20. <https://mfa.gov.ua/> Міністерство закордонних справ. Офіційний сайт